

בעניין:

_____ **דעיבס, ת.ז.** _____
רחוב אלמקאסד, הר הזיתים, ירושלים

ע"י ב"כ עוה"ד יוסי וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או לינה אבו-מוך
זועבי (מ.ר. 33775) ו/או עדי לנדאו (מ.ר. 29189) ו/או מנאל
חזאן (מ.ר. 28878) ו/או שירין בטשון (מ.ר. 32737) ו/או חוה
מטרס עירון (מ.ר. 35174)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טל: 6283555-02 פקס: 6276317-02

התובע

- נ ג ד -

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1, תל אביב 64921
טל: 6970282-03 פקס: 6918541-03

הנתבעת

מהות התביעה: פיצויים בגין נזקי גוף ופגיעה בזכויות אדם ובכבוד האנושי
סכום התביעה: עד גובה סמכות בית המשפט

כתב תביעה

רקע

1. בחודש אפריל 2002 ניהלה הנתבעת, באמצעות צבאה, מבצע רחב היקף בשטחי הגדה המערבית. אחד היסודות המרכזיים במבצע, שכונה בשם "חומת מגן", היה ביצועם של מעצרים המוניים. העצורים הוחזקו בתנאים בלתי אנושיים, עליהם אמר בית-המשפט העליון דברים אלו:

...גם במצב דברים זה יש לעשות הכל לשמירתן של דרישות מינימליות
באשר לתנאי המעצר. דבר זה לא נעשה בעת המעצר במתקנים הזמניים,
תוך שהופרו הוראות צו הכליאה, כללי המשפט הבינלאומי החלים באזור,
ועקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי. די אם אזכיר מספר
הפרות בוטות: ידיהם של עצורים שונים נקשרו בחוזקה באזיקים, דבר
שגורם להכחלת הידיים ולכאבים עזים; היו עצורים אשר הוחזקו שעות
רבות - ולעתים ארבעים ושמונה שעות - תחת כיפת השמיים ללא כל מגן
מפני פגעי מזג האוויר וללא מתן גישה מספקת לשירותים; חפצי העצורים
נלקחו מהם ללא כל רישום. תנאי מעצר אלה אין להצדיק, והפרות אחרות
של הסטנדרטים המינימאליים אין להסביר, בצורך להערך לקליטתם של
עצורים רבים בתקופה קצרה. צורך זה היה ידוע מראש. הוא היה צפוי.
מבצע חומת מגן תוכנן מראש. הוא נועד, בין השאר, לעצור מספר רב ככל
האפשר של חשודים בביצוע פעולות טרור. הצורך בקיומם של תנאי מעצר

מינימאליים היה איפוא תוצאה טבעית ממטרות המבצע עצמו. שום הפתעה לא נפלה בתחום זה. ניתן היה להכין מראש מתחמים ראויים למעצר בתנאים הולמים. את שנעשה מספר ימים לאחר תחילת המבצע צריך היה לעשות ימים מספר לפני תחילתו. אכן, צרכי הביטחון - בהם יש להתחשב תמיד - לא הצדיקו את הפגיעה בתנאי המעצר שהתרחשה בעת המעצר והחקירה במתקנים הזמניים.

בשלב השני רוכזו העצורים במתקן עופר. בימים הראשונים של קליטת העצורים במחנה הופרו מספר דרישות מינימאליות באשר לתנאי המעצר. כפי שראינו, יכולת הקליטה של מתקן עופר עם פתיחת מבצע חומת מגן היתה של ארבע מאות חמישים עצורים, תוך אפשרות להגדילה לשבע מאות. למעשה הובאו הרבה יותר עצורים. הצפיפות היתה בלתי נסבלת. מספר ניכר של עצורים שהה ללא מחסה, חשוף לפגעי מזג האוויר. לא כל האסירים קיבלו כמות מספקת של שמיכות. כל אלה נפלו מאמות המידה המינימאליות של תנאי מעצר. לא היה להם כל צידוק בטחוני.

בג"ץ 3278/02 המוקד להגנת הפרט ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית, פ"ד נז(1) 385, 400.

2. התובע הוא אחד הקורבנות של אותן הפרות בוטות של החוק והמשפט אליהן מתייחס נשיא בית המשפט העליון בפסק-דינו.

הצדדים

3. התובע הוא תושב ירושלים יליד 12.5.1977. בתקופה הרלוונטית לכתב התביעה עבד התובע בחברה לשירותים ניהוליים ברמאללה.

4. הנתבעת, מדינת ישראל, החזיקה בשטחי הגדה המערבית בכל התקופה הרלוונטית לתביעה זו, תחת כיבוש (belligerent occupation) כמובנו במשפט הבינלאומי, על כל הזכויות והחובות הנובעות מכך. הנתבעת היא גם האחראית להפעלת כוחות צה"ל באזור ובתקופה נשוא האירוע; היא שתכננה (באמצעות צה"ל וגורמי ביטחון נוספים) את מבצע חומת מגן; והיא נושאת באחריות גם לתוצאות של פעולות גורמי החקירה והתביעה הישראליים – הצבאיים והאזרחיים.

האירוע

5. בתאריך 2.4.2002 נעצר התובע על-ידי חיילים של הנתבעת בכיכר מנארה ברמאללה. היה זה בעת שהעוצר שהוטל על העיר הוסר לזמן קצר. לא הוסברה לתובע סיבת מעצרו.

6. החיילים של הנתבעת כיסו את עיני התובע ואזקו את ידיו. ידיו נותרו אזוקות במשך ימים ברציפות. האזיקה היתה הדוקה. בשלב ראשון היה התובע אזוק כשידיו מאחורי גבו, מאוחר יותר הועברה האזיקה לקדמת הגוף.
7. החיילים לקחו מהתובע, בין היתר, את תעודת זהותו, רשיון הנהיגה שלו, וסכום כסף שהיה עליו. התובע מעולם לא שב לראות את מה שנלקח ממנו באותו מעמד.
8. החיילים של הנתבעת הובילו את התובע לבניין סמוך שנקרא אללואלווה.
9. בתוך בניין אללואלווה השכיבו החיילים את התובע האזוק על הרצפה והכו אותו. החיילים גם איימו על התובע בנשק תוך שהם דורכים את נשקם. התובע חש שסופו קרוב.
10. מבניין אללואלווה נלקח התובע בנגמ"ש למקום אחר. משם הועלה לאוטובוס ונלקח למקום נוסף, אליו הגיע בשעות הקטנות של הלילה.
11. באוטובוס שוב הוכה התובע בידי חיילים של הנתבעת.
12. במחנה אליו הובא התובע באוטובוס נערך לו תחקיר קצר, ונלקחו ממנו טביעות אצבעות.
13. לאחר מכן הוכנס התובע לחדר צר ומאורך שם הוחזק במשך ארבעה ימים תמימים ויחד עם מספר רב של עצורים נוספים. החדר היה כה צפוף, שאף כשכל העצורים היו במצב ישיבה לא ניתן היה לנוע – שלא לדבר על אפשרות לשכב. הרצפה היתה מוצפת מים.
14. למותר לציין, שהתובע והעצורים האחרים לא קיבלו שום מצעים או שמיכות.
15. במהלך כל ארבעה ימים אלו עדיין היה העצור אזוק ומכוסה עיניים וסובל מכאבים עקב האזיקה ההדוקה והמכות שקיבל.
16. התובע הוחזק בתנאים של הרעה. כל המזון שסיפקה לו הנתבעת הסתכם במעט מצות ומים.
17. לתובע, כמו לעצורים האחרים, לא הייתה גישה חופשית לשירותים. כשהיה צריך ללכת לשירותים, היה צריך לקרוא לחייל, וזה היה מלווה אותו לשירותים כשעלה הרצון מלפניו.
18. בתאריך 7.4.2002 הועבר התובע (יחד עם העצורים האחרים שהוחזקו בחדר שתואר לעיל), באמצעות אוטובוס, למקום מעצר שני. מדובר היה בסככה לכלי רכב כבדים, שתוחמה בגדר תיל. בהגיע התובע לסככה היתה הסככה ריקה לחלוטין. הרצפה היתה רצפת בטון מלוכלכת. הסככה היתה פתוחה לחלוטין מצדה האחד, ופרוצה חלקית לרוח גם מכיוונים אחרים. התקופה כזכור – תקופת אפריל, המקום – בלב ההרים, והקור עז.
19. בסככת הרכב הצליחו התובע והעצורים האחרים להסיר את אזיקי הידיים וכיסוי העיניים.

20. בצהרי אותו יום (7.4.2004) הביאו החיילים שמיכה אחת עבור כל עצור. עברו שלושה ימים נוספים לפחות עד שהוקצתה שמיכה נוספת לכל עצור.
21. הקור בסככה היה רב.
22. באותו יום (7.4.2004) גם הביאו החיילים מזון וסיגריות לעצורים. כמות האוכל הייתה קטנה: כל עצור זכה לקבל מצה אחת, וכל עשרה עצורים זכו לשלוש עגבניות וכשתי קופסאות גבינה.
23. גם בהמשך שהייתו של העותר במחנה עופר לא הוקצה לעצורים די מזון. ארוחות הבוקר והערב הורכבו ככלל ממצות או לחם ומעט גבינה וירקות. בצהרים היו מגישים לעצורים שניצל קפוא (שאף לא הופשר או חומם) וכמות קטנה של ירקות. לא היו כלי אוכל.
24. בערבו של אותו יום (7.4.2004) הביאו החיילים לעצורים משטחי עץ לשינה ומזרונים דקיקים. הוקצו שני משטחים לכל שלושה עצורים.
25. בימים הראשונים להחזקת התובע בסככת הרכב לא היו שירותים בתוך הסככה, והיציאה לשירותים הייתה בכפוף להיתר מהחיילים. השירותים היו שירותים כימיים, שאינם מחוברים לביוב אלא מרוקנים מעת לעת. לאורך כל שהייתו של התובע במחנה עופר הוא סבל מהסירחון שנדף מהם.
26. לגבי מקלחת: היה מתקן מזוהם למקלחת, אבל המים היו מים קרים (ומזג האוויר קר) ולכלואים לא חולקו מגבות. רק לקראת סוף המעצר חולקה כמות קטנה של מגבות (בערך אחת לעשרה אנשים). לתובע לא ניתנו גם בגדים להחלפה או מברשת שיניים. הוא לא התקלח עד שחרורו.
27. בתאריך 23.4.2002, שלושה שבועות לאחר מעצרו, שוחרר התובע.
28. בעת שחרורו של התובע, לא הוחזרה לו תעודת הזהות שנלקחה ממנו בעת מעצרו ואף לא דבר אחר ממה שהוחרם מידי.
29. לצורך השחרור אזקו את התובע, והניחו אותו כשהוא אזוק על הרצפה. לאחר שעה ארוכה הובא התובע לאוטובוס. התובע הוחזק בהמתנה (באוטובוס ומחוצה לו, למעט חקירה קצרה) משעות הבוקר ועד לשעות הערב. רק אז יצא האוטובוס מהמתקן והסיע את העצורים המשוחררים למחסום קלנדיה. בכל זמן ההמתנה לא קיבלו העצורים המשוחררים מזון אלא מים בלבד.
30. ממחסום קלנדיה לא אפשרו לתובע להגיע לירושלים, והוא נאלץ לנסוע לרמאללה.

חקירת האירוע

31. בתאריך 7.5.2002 פנה ב"כ התובע, עו"ד בלנק, לפרקליט פיקוד מרכז בצה"ל בתלונה מפורטת ביותר אודות האירוע.

העתק מכתב התלונה מ-7.5.2002 מצורף לתביעה **כנספח א**.

32. בתאריך 26.12.2002, ולא לפני שנשלחו שתי תזכורות בעניין, הודיעה תובעת צבאית מלשכת פרקליט פיקוד מרכז, כי נפתחה חקירת מצ"ח לבירור טענותיו של התובע.

העתק מכתבה של סרן אורלי גוז מ-26.12.2002 מצורף **כנספח ב**.

33. לאחר פניות חוזרות ונשנות של המוקד להגנת הפרט לפרקליטות פיקוד מרכז, נמסר מלשכת הפרקליט כי "...נמצאו ראיות לכאורה, לכך שחייל הכה עצורים פלשתינאים, במועד הרלוונטי לתלונתו של הנדון. עם זאת, לא נמצאו ראיות המספקות קשר בין אותו חייל לבין המתלונן. בנסיבות אלה, ונוכח שחרורו של אותו חייל משירות סדיר ויציאתו מתחולת חש"צ, הורה הפרקליט על העברת תיק החקירה לטיפולו של פרקליט מחוז ירושלים...".

העתק מכתב של רס"ן דה-פז מ-27.11.2003 מצורף **כנספח ג**.

34. אין במכתב התייחסות כלשהי לתלונות התובע בדבר תנאי המעצר בהם הוחזק.

35. בירורים שערך המוקד להגנת הפרט העלו, שתיק החקירה מעולם לא הגיע לידי פרקליטות מחוז ירושלים. מאמצים לאתר את חומר החקירה – הן מול פרקליטות המחוז והן מול הפרקליטות הצבאית – העלו עד היום חרס.

עובדות רלוונטיות נוספות

בנוגע לטיפול הנתבעת בתנאי הכליאה של עצורי "חומת מגן"

36. עדויות על תנאי ההחזקה הבלתי-אנושיים במחנה עופר ובמתקני כליאה מאולתרים ברחבי הגדה המערבית הגיעו לידי של המוקד להגנת הפרט מייד עם תחילת שחרורם של עצורים ממתקנים אלו.

כבר ב-4.4.2002 פנה ב"כ התובע לסגן היועץ המשפטי של הצבא בגדה המערבית והתריע על הדבר, תוך שהוא דורש שיונהגו במחנה תנאי כליאה נאותים ללא שיהוי.

העתק מכתבו של ב"כ התובע מתאריך 4.4.2002 מצורף **כנספח ד**.

37. באותו יום פנתה האגודה לזכויות האזרח לאלוף פיקוד המרכז והביאה בפניו עדות בדבר התעללות קשה בעצורים. גם האגודה לזכויות האזרח דרשה, בין היתר, תנאי כליאה נאותים.

העתק מכתבה של האגודה לזכויות האזרח מ-4.4.2002 מצורף **כנספח ה**.

38. בתאריך 8.4.2002 שב ב"כ התובע ופנה לסגן היועמ"ש של מפקד כוחות הצבא בגדה, ושב והתריע על תנאי ההחזקה במחנה עופר. במכתב זה העלה ב"כ גם את סוגיית אי-החזרתן של תעודות זהות לכלואים המשתחררים.

העתק מכתב ב"כ התובע מ-8.4.2002 מצורף כנספח ו.

39. בתאריך 10.4.2002 שב ב"כ התובע ותזכר את מכתביו בעניין תנאי החזקת העצורים במחנה עופר.

העתק מכתב התזכורת מ-10.4.2002 מצורף כנספח ז.

40. בתאריך 14.4.2002 השיב סרן מוריס הירש מלשכת היועמ"ש של הגדה למכתבים בעניין תנאי הכליאה. במלים, שבמבט לאחור אופיין הכוזב והציני ברור לעין, כתב סרן הירש:

"כבר מראשית הפעלתו של מתקן המעצר במחנה עופר הונהגו תנאי כליאה נאותים..."

מכתבו של סרן הירש מ-14.4.2002 מצורף כנספח ח.

41. בתאריך 18.4.2002 הגישו המוקד להגנת הפרט ושישה ארגוני זכויות אדם נוספים עתירה לבג"ץ בעניין תנאי הכליאה של עצורי מבצע "חומת מגן", מגובה בתצהירים ובעדויות של כלואים ששוחררו. עתירה זו היא-היא בג"ץ 3278/02 שמתוך פסק-דינו ציטטנו בפתח תביעה זו. בתמצית ייאמר, כי בתגובתה לעתירה הודתה הנתבעת בכך שבמתקן המעצר עופר לא ניתנו לעצורים תנאי מעצר מינימליים, ובין היתר: עצורים הוחזקו בסככות מגודרות, ולא בחדרים או באוהלים; חלק מהעצורים הוחזקו ללא כל מחסה; חסרו משטחי עץ לשינה ומזרונים; היה חסר ממשי בשמיכות; לא היו מגבות ובגדים להחלפה; היה חסר במזון; היה אי סדר בתחום פקדונותיהם של הכלואים. הנתבעת טענה, כי בעיות אלו נבעו מאילוצים הקשורים למעצר של מספר גדול של אנשים בבת-אחת – טענה שמצאה את תשובתה בפסק-הדין בקטע המצוטט בפתח כתב התביעה.

42. בתאריך 25.12.2002, בעקבות מתן פסק-הדין בבג"ץ 3278/02 פנה ב"כ התובע לפרקליט הצבאי הראשי וליועמ"ש לממשלה, ודרש לפתוח בחקירה פלילית כנגד מי שהיו אחראים להפרות הבוטות של החוק, כפי שנקבע בפסק-דינו של בית-המשפט העליון.

העתקי המכתבים מ-25.12.2002 מצורפים כנספחים ט ו-י.

43. הן הפרקליט הצבאי הראשי והן היועמ"ש לממשלה סירבו לפתוח בחקירה.

מכתבו של סא"ל שרון אפק מ-16.2.2003 מצורף כנספח יא.

מכתבו של עו"ד רז נזרי מ-27.2.2002 מצורף כנספח יב.

עילות התביעה

תקיפה

44. הכאת התובע, האיומים כלפיו, אזיקתו הממושכת וכל הפעלת כוח פיסי כלפיו שלא כדין מקימים את יסודות עוולת התקיפה כמשמעותה בסעיף 23 לפקודת הנזיקין.
45. תקיפתו של התובע לא נעשתה בחשאי, ולא היתה בגדר מקרה בודד. ישנן עדויות רבות שאלימות פיסיית והשפלה היו בבחינת נורמה רגילה במהלך המעצרים שנערכו במבצע חומת מגן באופן כללי ובמחנה עופר בפרט.
46. האזיקה הממושכת הייתה בבירור בהתאם להוראות שניתנו על-ידי הגורם המוסמך בהיררכיה הצבאית של הנתבעת.
47. התובע יטען כי הנתבעת שיתפה עצמה במעשי התקיפה כלפיו, פיתתה להם, הרשתה אותם ואשררה אותם, וזאת בין היתר באופנים הבאים:
- א. יצרה אווירה שלילית כלפי העצורים, ונטעה בקרב חייליה את התחושה שדמם מותר;
- ב. החזיקה את העצורים בתנאים לא אנושיים, שיש בהם הפקרת גופם ורוחם, וממילא יש בהם משום רמיזה ופיתוי לחיילים לנהוג גם באלימות פיסיית;
- ג. לא התערבה במעשי האלימות של החיילים, למרות שאלו היו ידועים וברורים לה – הן משום התרחשותם החוזרת ובנוכחות חיילים רבים והן בעקבות תלונות שהגיעו לידיה מגורמי חוץ;
- ד. עשתה כל שלעיל ידה כדי להכשיל כל חקירה כנגד החיילים המכים; סירבה לנהל חקירות כאלו באופן יזום; משכה וטייחה את החקירות שכן נוהלו, וגם כאשר אותר חייל חשוד לא נקטה נגדו בצעד כלשהו.

רשלנות

48. מעשי הנתבעת ושלוחיה, כמתואר בתביעה זו, לרבות מעשי התקיפה, מהווים כשלעצמם עוולת רשלנות כלפי התובע, כהגדרת עוולה זו בסעיף 35 לפקודת הנזיקין.
49. התובע יוסיף ויטען, כי הנתבעת עוולה כלפי בעוולת הרשלנות, בין היתר במעשים ובמחדלים שלהלן:
- א. יצאה למבצע מעצרים המוני מבלי שערכה את ההכנות הדרושות לקליטת העצורים ולהסדרת תנאים מינימאליים לשיכונם;

ב. יצאה למבצע מעצרים המוני מבלי שערכה את ההכנות הדרושות לטיפול בעצורים באופן שמי שאין עילה להמשך מעצרו ישוחרר בהקדם ;

ג. סתתה מחובתה לספק לכלואים תנאי החזקה מינימאליים ;

ד. לא דאגה במהירות סבירה למתן תנאי החזקה מינימאליים לעצורים – גם לאחר שהתנאים הבלתי-אנושיים התבררו לה בפועל וגם לאחר שתלונות בעניין החלו לזרום אליה, בין היתר באמצעות ארגוני זכויות אדם ;

ה. הפרה, במה שנוגע לתנאי ההחזקה של כלואים, את הוראות המשפט הצבאי החל בגדה המערבית, את כללי המשפט הבינלאומי החלים באזור ואת עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי – לרבות הוראות דין אלו כפי שפורטו בפסק-דינו של בית-המשפט העליון בבג"ץ 3278/02.

ו. הפרה חיקוקים והוראות דין מתחום המשפט הישראלי – האזרחי והצבאי – ומתחום המשפט הבינלאומי המחייב את הנתבעת ואת שלוחיה, בין היתר כמפורט להלן בפרק בדבר הפרת חובות חקוקות.

ז. לא נהגה כפי שגורם סביר היה נוהג בנסיבות העניין, וסתתה מכל סטנדרט התנהגות חוקי או סביר ביחסה לתובע ולעצורים האחרים.

הפרת חובה חקוקה

50. הנתבעת חבה בגין האירוע גם בשל הפרת חובות חקוקות, כמובנה של עוולת "הפרת חובה חקוקה" בסעיף 63 לפקודת הנזיקין, וזאת בכך שהפרה, בין היתר, את החובות החקוקות שלהלן :

א. חוק יסוד : כבוד האדם וחירותו ;

ב. סעיף 280 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן : **חוק העונשין**) בדבר מעשים שרירותיים של עובד הציבור, הפוגעים בזכותו של אחר ;

ג. סעיף 322 לחוק העונשין, המטיל על מי שעליו האחריות לעצור את החובה לספק לו את צרכי מחייתו ולדאוג לבריאותו ;

ד. סימן 11 לחוק העונשין בדבר תקיפה והתעללות בחסרי ישע, כאשר חסר ישע מוגדר כמי שאינו יכול לדאוג לצרכי מחייתו, לבריאותו או לשלמו "מכל סיבה אחרת" ;

ה. סעיף 376א לחוק העונשין בעניין עיכוב תעודת זהות ;

ו. סימן ח' לחוק העונשין בדבר תקיפות למיניהן ;

- ז. סעיף 65 לחוק השיפוט הצבאי בדבר התעללות באדם שבמשמורת ;
- ח. הוראות הצו בדבר הפעלת מתקן כליאה (יהודה והשומרון) (מס' 29), תשכ"ז-1967, בדבר תנאי הכליאה המחייבים במתקני כליאה בגדה המערבית ;
- ט. סעיף 27 לאמנת ז'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה מ-12.8.1949 (להלן: **אמנת ז'נבה**) הקובע בפסקה הראשונה שבו כי :
- "מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך-ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגיהם. היחס אליהם יהא תמיד אנושי, והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשי אלימות או איומי אלימות, ומפני עלבונות וסקרנות הרבים."
- י. סעיף 76 וסימן ד' לאמנת ז'נבה בדבר תנאי החזקה של עצורים ;
- יא. סעיפים 146 ו-147 לאמנת ז'נבה המחייבים כל מדינה לחפש ולהעמיד לדין את מי שהפר את הוראות האמנה או הורו להפר את הוראות האמנה הפרה חמורה, לרבות יחס בלתי-אנושי למוגן וגרימה בזדון של סבל רב למוגן ;
- יב. הסטנדרד המינימאלי לטיפול באסירים, שאומץ בידי האו"ם (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners);
- יג. סעיף 10 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, המורה שאנשים שנשלל חירותם, ינהגו בהם ברוח אנושית ומתוך התחשבות בכבודו העצמי של האדם ;

אופי אחריותה של הנתבעת

51. אחריותה של הנתבעת לכל המעשים שתוארו בתביעה זו, ואחריותה בגין העוולות שפורטו לעיל, מקורה באחד מהמקורות הנ"ל או בכמה מהם או בכולם יחד – הכול לפי הקשר הדברים :
- א. אחריות ישירה, באשר מדובר במעשים ובמחדלים שניתנים לייחוס ישיר לנתבעת, ושהתרחשו באופן מערכתי, על-פי החלטות ובמעורבות הדרגים הבכירים ביותר בהיררכיה המדינית והצבאית של הנתבעת ;
- ב. אחריות ישירה על יסוד סעיף 12 לפקודת הנזיקין, בגין שיתוף, סיוע, ייעוץ, פיתוי, ציווי, הרשאה ו/או אשרור. לעניין זה יציין התובע במיוחד (ומבלי לגרוע מטענותיו האחרות בעניין זה) את מכתבו של סרן הירש מ-14.4.2002, לפיו התנאים במחנה עופר היו נאותים מאז פתיחתו, ואת סירובם של הפרקליט הצבאי הראשי ושל היועץ המשפטי לממשלה לפתוח בחקירות פליליות בנוגע לאחראים להפרת החוק בנוגע לתנאי החזקה של העצורים שנעצרו במבצע "חומת מגן".

ג. אחריות שילוחית למעשי חיילי צה"ל ולמעשיהם של גורמים מעורבים אחרים, שהם עובדיה ושלוחיה, ושעשו את המעשים (והמחדלים) תוך כדי עבודתם, ושהיא אחראית אחריות שילוחית למעשיהם.

נזקי התובע

52. האירוע פגע בגופו של התובע, בחירותו ובכבודו כבן אנוש.

במישור הפיסי סבל התובע במשך עשרים ואחד יום סבל מתמשך וחסכים מתחום הצרכים הפיסיים הבסיסיים ביותר. בין היתר סבל התובע מכאבים בשל המכות שקיבל ובשל האזיקונים שכבלו את ידיו ימים ארוכים ללא הפסקה. הוא סבל מהצפיפות ומהסירחון. הוא סבל מרעב ומצמא. הוא סבל מהקור העז בהיותו מוחזק בסככות פרוצות ולהגנתו שמיכה אחת ובגדיו שעל גופו. הוא סבל מהרצפה הקשה עליה נדרש לישון, ואחר-כך ממשטחי העץ עם המזרון הדקיק, שהוקצו לו לשנתו.

במישור הנפשי סבל התובע מהאימה – כאשר נשק כוון אליו ונדרך, והוא חשש לחייו ממש. הוא סבל מהטרור שהופעל כלפיו. הוא סבל מההגבלות על יכולתו להניע את גופו, להתבונן בעיניו, לשלוט ולו שליטה מינימאלית בגורלו.

מעל הכול, נרמס כבודו של התובע והוא הושפל עד עפר. היחס אליו היה כאל חפץ שניתן לזרוק במחסן או בסככת אחסון. אובייקט שהאכלתו היא סוג של מטרד הכרחי – ועל-כן אין צורך לתת לו מזון בכמות הולמת, אין צורך לבשל את מזונו, ואין צורך לתת לו כלי אוכל. הרי יכול הוא לאכול בידי מעל הרצפה...

ההתעלמות מכל צרכיו של התובע – פיסיים, רגשיים, תרבותיים ונפשיים; ההתעלמות מעצם היותו בן-אנוש וחשיפתו להתעללות מתמשכת – אלו יורדים לעומק התהום שהיחס של אדם לאדם עלול להידרדר אליה.

53. בנוסף גם סבל התובע מהפגיעה בקניינו, ומה"טרטור" וההוצאות הכרוכים בהוצאה מחדש של מסמכים שהוחרמו ממנו ולא הוחזרו. גם כאן לא מדובר בפגיעה בקניין גרידא אלא בזלזול מוחלט בתובע, שצרכיו וזכויותיו היו כאפס – כמו היה חומר גלם על פס ייצור וחפציו לא יותר מסרח עודף שיש להרחיקו.

54. התובע סבור שהמקרה הנוכחי הוא גם מקרה הולם לקבוע לו פיצויים מוגברים ו/או פיצויים עונשיים, בשל האופי החמור של המעשים שנעשו בו ובשל הזלזול העמוק בכבוד האדם המשתקף הן במעשים עצמם והן בטיפול המערכת הכושל בהם ובעושיהם.

55. בשל אופיים משאיר התובע את הערכת הגובה הכספי של נזקיו בידי בית-המשפט.

על הפיצוי לשקף את החשיבות החברתית שבזכויות היסוד החוקתיות של התובע, אשר נרמסו ובוזו בידי הנתבעת בשיטתיות, על בסיס מערכתית ולאורך זמן. על הפיצוי לשקף גם מגמה הרתעתית, כדי שיהיה ברור וידוע שלהפרת זכויות האדם ישנו מחיר – ומחיר כבד.

אשר על כן, מתבקש בית-המשפט הנכבד להזמין את הנתבעת לדין ולחייבה לשלם לתובע את מלוא נזקו בהתאם לאמדן בית-המשפט (כאמור) וכן לחייבה בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עורך-דין, והכול בצירוף הפרשי הצמדה ורבית כחוק למן יום האירוע ועד ליום התשלום בפועל.

ירושלים, 25 ביולי, 2004.

יוסי וולפסון, עו"ד
המוקד להגנת הפרט
ב"כ התובע

(ת.ש. 17779)